

GIG
CYMRU
NHS
WALES

Bwrdd Iechyd Prifysgol
Aneurin Bevan
University Health Board

Gwybodaeth i Gleifion

Biopsi Afu Drwy'r Croen

Adran Radioleg

Cyflwyniad

Mae'r daflen hon yn egluro'r driniaeth a elwir yn biopsi iau/ afu drwy'r croen, yr hyn sy'n digwydd a'r risgiau posibl. Nid yw'n fwriad iddi gymryd lle'r drafodaeth ddeallus rhwng eich meddyg a chi ond gall fod yn bwynt dechrau i drafodaeth o'r fath.

Os byddwch chi'n cael y driniaeth fel un a drefnwyd ymlaen llaw, yna dylech gael digon o amser i drafod y sefyllfa gyda'ch ymgynghorydd a'r radiolegydd fydd yn cynnal y biopsi ac efallai gyda'ch Meddyg Teulu hyd yn oed. Os byddwch chi angen y driniaeth fel mater o frys, yna mae'n bosibl y bydd llai o amser i drafod, ond **dylech gael eglurhad digonol cyn i chi arwyddo'r ffurflen gydsynio.**

Beth yw biopsi iau/ afu drwy'r croen?

Triniaeth gyffredin yw biopsi iau/ afu pan fydd darn bach o feinwe iau/ afu'n cael ei dynnu gyda nodwydd ar ôl gwneud toriad bychan iawn. Bydd patholegydd, arbenigwr mewn gwneud diagnosis o samplau iau/ afu, yn archwilio hwn o dan ficrosgop. Cynhelir biopsi iau/ afu i gael diagnosis ac i fonitro rhai cyflyrau ar yr iau/ afu, er enghraifft, sirosis, rhai anhwylderau iau/ afu metabolaidd neu lid ar yr iau/ afu (hepatitis) oherwydd amrywiol achosion.

Pam fy mod angen biopsi iau/ afu drwy'r croen?

Bydd profion eraill a gawsoch efallai, fel sgan uwchsain neu sgan CT, wedi dangos bod rhywfaint o feinwe abnormal y tu mewn i'ch corff. O'r sgan, nid yw bob amser yn bosibl dweud yn union beth yw'r rheswm dros yr abnormaledd. Y dull hawsaf i ddarganfod yw drwy gymryd darn bach ohono i ffwrdd er mwyn i batholegydd ei archwilio.

Pwy sydd wedi gwneud y penderfyniad?

Bydd yr ymgynghorydd sy'n gyfrifol am eich achos a'r radiolegydd sy'n cynnal y biopsi wedi trafod y sefyllfa ac yn teimlo mai hwn yw'r opsiwn gorau. Fodd bynnag, byddwch chi hefyd yn cael y cyfle i fynegi eich barn ac, os ar ôl trafod gyda'ch meddygon, na fyddwch chi am gael y driniaeth, yna gallwch benderfynu yn ei herbyn.

Pwy fydd yn cynnal y biopsi drwy'r croen?

- Radiolegydd sef meddyg wedi'i hyfforddi'n arbennig. Mae gan radiolegwyr arbenigedd penodol mewn defnyddio cyfarpar pelydr-x a sganio a hefyd mewn dehongli'r delweddau a gynhyrchir. Mae'n rhaid iddyn nhw edrych ar y delweddau hyn wrth gynnal y driniaeth.
- Bydd yn rhaid i'r Radiolegydd wybod am yr holl feddyginiaethau rydych chi'n eu cymryd gan gynnwys cyffuriau gwrth-blatennau a gwrthgeulo. Mae'r meddyginiaethau hyn yn affeithio ar y modd y mae eich gwaed yn ceulo. Mae rhestr isod o rai o'r cyffuriau y bydd yn rhaid i'r meddyg wybod amdany'n nhw os cawsoch nhw ar bresgripsiwn.
- Warfarin, Aspirin, Enoxaparin, Dalteparin, Tinzaparin, Bemiparin, Fondaparinux, Danaparoid, Coumarins, Acenocoumarol, Phenindione, Lepirudin, Bivalirudin, Argatroban, Dabigatran, Rivaroxaban, Clopidogrel, Dipyridamole, GP IIb/IIIa inhibitors, Abciximab, Eptifibatide, Tirofiban a Plasugrel.
- Bydd yn rhaid i'r Radiolegydd wybod os oes gennych abnormaledd gwaed etifeddol neu hanes o waedu abnormal ar ôl mân driniaethau fel tynnu dant ac mae'n bosibl y bydd angen profion pellach i asesu eich gwaed.

Ymhle bydd y driniaeth yn cael ei chynnal?

Fel arfer, yn yr adran pelydr-x, naill ai yn yr ystafell uwchsain neu mewn ystafell 'sgrinio' arbennig â pheiriant uwchsain. Weithiau cynhelir biopsi yn yr ystafell sganio CT.

Sut bydda i'n paratoi ar gyfer biopsi drwy'r croen?

Mae'n bosibl y bydd yn rhaid i chi aros i mewn yn yr ysbyty er y gellir cyflawni sawl biopsi fel claf allanol. Mae'n bosibl y byddwch chi wedi cael rhai profion gwaed ymlaen llaw i wirio nad oes gennych risg cynyddol o waedu. Mae'n bosibl y byddan nhw'n gofyn i chi beidio â bwyta am chwe awr ymlaen llaw er ei bod yn bosibl y cewch yfed ychydig o ddŵr. Mae'n bosibl y byddwch chi'n cael tawelydd i leddfu'r pryder. Byddan nhw'n gofyn i chi wisgo gŵn ysbyty. Os oes gennych unrhyw alergeddau, mae'n **RHAID** i chi ddweud wrth eich meddyg. Bydd yn rhaid i chi gael nodwydd mewn gwythïen yn eich braich fel y gall y radiolegydd roi tawelydd neu boen laddwyr i chi drwyddi, er nid oes angen hyn yn aml iawn.

Beth sy'n digwydd yn ystod biopsi drwy'r croen?

Byddwch chi'n gorwedd ar y bwrdd uwchsain neu sganio fel y mae'r radiolegydd wedi penderfynu sydd fwyaf addas. Bydd y radiolegydd yn cadw popeth mor ddihaunt ag sy'n bosibl ac yn gwisgo gŵn theatr a menig llawdriniaeth mae'n debyg. Byddan nhw'n glanhau eich croen gydag antiseptig ac efallai y byddan nhw'n rhoi lliain theatr dros ran o'ch corff. Bydd y radiolegydd yn defnyddio'r peiriant uwchsain neu'r sganiwr CT i benderfynu ar y pwynt mwyaf addas i roi'r nodwydd biopsi i mewn. Yna, byddan nhw'n rhoi anaestheteg leol yn eich croen ac yn gosod y nodwydd biopsi i mewn i'r meinwe abnormal.

Er bod rhan gyntaf y driniaeth yn ymddangos fel petai'n cymryd yn hir, mewn gwirionedd nid yw cynnal y biopsi'n cymryd yn hir o gwbl a gall y nodwydd fod i mewn ac allan mor gyflym fel na fyddwch chi'n sylwi hynny o gwbl.

A fydd yn achosi poen?

Pan fyddan nhw'n rhoi'r anaestheteg leol, bydd yn brifo ar y dechrau ond yn diflannu'n gyflym ac yna bydd y croen a'r meinwe dyfnach wedyn yn ddideimlad. Yn ddiweddarach, mae'n bosibl y byddwch chi'n ymwybodol o'r nodwydd yn symud drwy eich corff ond fel arfer, gwneir hyn mor gyflym fel nad yw'n achosi dim anghysur o gwbl. Bydd nyrs, neu aelod arall o'r staff clinigol yn sefyll yn eich ymyl ac yn gofalu amdanoch.

Os byddwch chi'n teimlo bod y driniaeth yn boenus, yna byddan nhw'n gallu trefnu i chi gael mwy o boen laddwyr drwy'r nodwydd yn eich braich.

Pa mor hir fydd y driniaeth yn para?

Mae sefyllfa pob claf yn wahanol and nid yw bob amser yn hawdd rhagweld pa mor gymhleth neu syml fydd y driniaeth. Gall fod drosodd mewn 30 munud er gallwch fod yn yr adran pelydr-x am tuag awr i gyd.

Beth sy'n digwydd wedyn?

Byddan nhw'n mynd â chi nôl i'ch ward ar droli. Bydd yn rhaid i chi orwedd yn wastad ar y gwely am 4 awr ar ôl y driniaeth. Bydd nyrsys yn y ward yn cynnal profion arferol fel profi eich pŷls a'ch pwysau gwaed i sicrhau nad oes unrhyw broblem. Byddan nhw'n gwneud hyn bob 30 munud am o leiaf 6 awr. Fel arfer, byddwch chi'n aros yn y gwely am ychydig oriau hyd nes i chi wella.

Beth sy'n digwydd nesaf?

Os bydd popeth yn iawn, gallwch fynd adref naill ai ar yr un diwrnod neu efallai drannoeth. Peidiwch â disgwyl cael canlyniad y biopsi cyn i chi adael. Mae samplau biopsi'n cymryd yn hirach i'w paratoi a gall y canlyniad gymryd o leiaf 2-3 wythnos.

A oes unrhyw risg neu gymhlethdodau?

Mae cymhlethdodau'n anghyffredin iawn. Mewn nifer bychan o achosion, gellir cael gwaedu wrth fan y biopsi. Nid yw hyn yn broblem fawr fel arfer a bydd yn stopio'n fuan. Weithiau, mae'r gwaedu'n fwy difrifol ac yn anghyffredin iawn, gellid bod angen trallwysiad gwaed i ddelio â hyn. Yn anghyffredin iawn, iawn, mae angen llawdriniaeth neu driniaeth radiolegol arall i atal y gwaedu. Y prif reswm dros eich monitro am ychydig oriau ar ôl y biopsi yw gwirio am waedu.

Cymhlethdod anghyffredin iawn yw bod bustl yn gollwng o'r iau/ afu. Mae risg bychan y bydd haint ar y briw bach ar ôl y biopsi.

Mae cymhlethdodau mwy anghyffredin eraill y gellir eu trafod pan ofynnir i chi arwyddo'r ffurflen gydsynio i gael y driniaeth.

Yn anffodus, nid yw pob biopsi'n llwyddiannus. Gall hyn fod oherwydd, er waethaf cymryd y gofal gorau posibl, bod y darn o feinwe a gymerwyd yn feinwe normal yn hytrach nag un abnormal. Neu, er iddyn nhw gael meinwe normal, mae'n bosibl na fydd yn ddigon i wneud diagnosis pendant. Mae'n bosibl y bydd y radiolegydd sy'n cyflawni eich biopsi'n gallu rhoi rhywfaint o syniad i chi am y siawns o gael sampl boddhaol. Er waetha'r cymhlethdodau posibl hyn, mae biopsi drwy'r croen fel arfer yn hynod ddiogel ac mae wedi'i ddyfeisio i arbed i chi gael triniaeth fwy.

Yn olaf...

Dylai'r daflen hon fod wedi ateb rhai o'ch cwestiynau ond cofiwch mai pwynt dechreuol yw hwn ar gyfer cael trafodaeth am eich triniaeth gyda'r meddygon sy'n gofalu amdanoch. **Cofiwch eich bod yn fodlon eich bod wedi cael digon o wybodaeth am y driniaeth cyn i chi arwyddo'r ffurflen gydsynio. Mae copi o'r ffurflen gydsynio'n amgäedig.**

Mae biopsi'r iau/ afu drwy'r croen yn driniaeth hynod ddiogel a luniwyd i'ch arbed rhag gorfod cael llawdriniaeth fwy. Mae rhai risgiau bach a chymhlethdodau posibl ond mae'r rhain fel arfer yn rhai bach. NI fyddan nhw'n digwydd yn aml iawn.

I gael mwy o wybodaeth, gallwch gysylltu â:-

Y Brif Nyrs G. Kingsbury ar:- 01873 - 732737
Adran Radioleg, Ysbyty Nevill Hall

neu

Nyrsys Radioleg ar:- 01633 - 234327
Adran Radioleg, Ysbyty Brenhinol Gwent

Addaswyd gyda diolch o © Coleg Brenhinol y Radiolegwyr Mai 2008

Cymdeithas Brydeinig Radioleg Ymyriadol (BSIR) a Grŵp Cyswllt Cleifion Radioleg Glinigol (CRPLG)
Coleg Brenhinol Radiolegwyr.

Radiology Info.org - dolen o wefan BSIR.